

Vår ref.: 19/00604
Saksbehandler: Ronny Lystad
Dato: 12.3.2019

Tilsyn ved Radavfallsanlegget og KLDRA-Himdalen, Institutt for energiteknikk

1. Innledning

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) gjennomførte tilsyn med avfallshåndtering ved Radavfallsanlegget og KLDRA-Himdalen 19. juni 2019. Tilsynet var hjemlet i atomenergiloven § 13, jf. forurensningsloven §§ 48 og 50, jf. avfallsforskriften § 16-13 og internkontrollforskriften § 7. Tilsynet var varslet i brev datert 4. juni 2019.

Tilsynet var en del av IAEAs Integrated Regulatory Review Service (IRRS) i Norge, IRRS er et verktøy IAEA har utviklet for å forbedre nasjonale myndigheters infrastruktur, regelverk og forvaltningspraksis innen områder som kjernekraft og bruk av ioniserende strålekilder. Som del av IRRS vurderte et flernasjonalt revisjonsteam av eksperter på ulike områder nasjonal infrastruktur og regelverk opp mot IAEAs sikkerhetsstandarder og veiledere. Ved tilsynet var det med 2 IRRS-inspektører, og tilsynet ble derfor gjennomført på engelsk. Fokus for IRRS-teamet var hvordan DSA arbeidet med tilsyn.

Tilstede ved tilsynet var:

IFE:	Knut Bjørnar Larsen	avd. leder Radavfall
	Helena Broberg	sikkerhetssjef
	Elisabeth Strålberg	avd. leder Miljø- og strålevern
	Jan Wethe	prosessansvarlig Radavfall
	Ole Beck	tekniker Radavfall
	Maria Jelstad	sikkerhetsrådgiver
	Hilde Gillebo	prosjektleder Atomavfall og dekommisjonering

DSA:	Ronny Lystad	seniorrådgiver
	Carol Robinson	seniorrådgiver
	Mette Nilsen	fagdirektør

IRRS-team: M. Medici
T. Kilochytska

2. Aktuelt regelverk

- Lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om forurensningslovens anvendelse på radioaktiv forurensning og radioaktivt avfall (forskrift om radioaktiv forurensning og avfall)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall, kapittel 16 (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Vilkårene i IFEs tillatelser TU13-38 (KLDRA) og TU13-36-2 (Kjeller)
- Vilkårene i konsesjonene etter atomenergiloen

I forkant av tilsynet oversendte IFE prosedyrer for Radavfallsanlegget (grønn bok) og prosedyrer for KLDRA-Himdalen (grønn bok).

3. Bakgrunn, omfang og gjennomføring

Tilsynet var en del av den ordinære tilsynsvirksomheten DSA fører med IFE. I tillegg var det tilstede to observatører fra IRRS-teamet som vurderte DSAs gjennomføring av tilsyn i forbindelse med IAEAs gjennomføring av Integrated Regulatory Review Service (IRRS) i Norge.

Tema for tilsynet var mottakskontroll av radioaktivt avfall ved Radavfallsanlegget og KLDRA-Himdalen og kontroll av tilstanden til de lagrede avfallstønnene i KLDRA-Himdalen.

I forkant av tilsynet hadde DSA gjennomgått oversendte prosedyrer fra IFE som var relevante for tema for tilsynet. Tilsynet startet med et åpningsmøte på Kjeller hvor DSA presenterte omfang og plan gjennomføring av tilsynet. Videre ble det gjennomført felles intervjuer av avd. leder Miljø- og strålevern og sikkerhetssjefen, og felles intervju av prosessansvarlig Radavfall og tekniker Radavfall. Det ble gjennomført en befaring på Radavfallsanlegget på Kjeller, før tilsynet fortsatte med befaring i KLDRA i Himdalen. I Himdalen ble avd. leder Radavfall intervjuet. Tilsynet ble avsluttet med et møte hvor DSA presenterte funn fra tilsynet.

4. Generelle inntrykk/(hovedinntrykk)

IFE er inne i en prosess med å oppdatere prosedyrer for håndtering av avfall for å klargjøre ansvarsområder og for å sikre at avfallshåndteringen på Kjeller og i Himdalen foregår i henhold til gjeldende lovkrav. DSA oppfattet at det er gjort betydelige oppdateringer, men tilsynet har avdekket områder som bør forbedres.

5. Funn under tilsynet - avvik og anmerkninger

5.1. Definisjoner

- Avvik – manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.
- Anmerkninger – forhold som er nødvendig å påpeke, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.
- Kommentar – benyttes for å forklare eller underbygge avvik eller anmerkninger.

5.2. Avvik

Avvik: *«Instruks for kontroll og sortering ved mottak av radioaktivt avfall, Radavfallsanlegget, RAD-201» inneholder ikke program for verifisering av informasjon om avfallsinnhold fra avfallsprodusent ved målinger.*

Hjemmel: *Avfallsforskriften § 16-4, første setning.*

Kommentarer: *Av avfallsforskriften § 16-4, første setning går det frem at radioaktivt avfall skal håndteres forsvarlig. Under tilsynet kom det frem at IFE utfører en visuell inspeksjon av mottatt avfall og kun ved unntakstilfeller gjennomføres det kontrollmålinger.*

For å sikre en forsvarlig håndtering av radioaktivt avfall og for å påse at vilkår i IFEs tillatelser overholdes, er det nødvendig at opplysningene om

avfallet fra avfallsprodusent er verifisert av IFE før avfallet aksepteres inn i anlegget. Dette har både betydning for behandling og emballering av avfallet ved Radavfallsanlegget, og for deponering i tråd med akseptkriteriene ved KLDRA-Himdalen. Det er derfor nødvendig at IFEs mottakskontroll inkluderer et program for verifisering av opplysninger om avfallet fra avfallsprodusent ved målinger.

5.3. Anmerkninger

Anmerkning: *Lagrede avfallstønner i KLDRA har ikke blitt inspisert iht. prosedyren «KLDRA-19 Lagringsbeholdere for KLDRA»*

Kommentar: *I henhold til IFEs prosedyre «KLDRA-19 Lagringsbeholdere for KLDRA», skal lagrede avfallstønner i KLDRA visuelt inspiseres årlig. Resultat og eventuelle tiltak skal loggføres. Under tilsynet kom det frem at det ikke gjennomføres årlig inspeksjon av lagrede avfallstønner i KLDRA Himdalen.*

5.4 Andre forhold

Under tilsynet påpekte DSA at mottak av det gamle reaktorlokket fra JEEP II ikke er i henhold til gjeldende akseptkriterier for KLDRA-Himdalen, og informerte om at DSA ville håndtere oppfølgingen av dette som en ordinær forvaltnings sak separat fra dette tilsynet.

6. Oppfølging etter tilsynet

For å lukke avviket omtalt i punkt 5.2 må IFE etablere et program for verifisering av informasjon om avfallsinnhold ved målinger og oppdatere sine prosedyrer for mottak av radioaktivt avfall. DSA ber om at IFE legger frem en tidsplan for etablering av kontrollprogram og for oppdatering av prosedyre for mottak av radioaktivt avfall senest innen **24. april 2020**.

Innen samme frist ber DSA om en beskrivelse av tiltak for å sikre at tilstanden til de lagrede avfallsbeholderne inspiseres årlig, jf. punkt 5.3 i denne rapporten.

7. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil bli lagt ut på DSAs hjemmeside, www.dsa.no etter at den er oversendt IFE.

DSA takker for tilrettelegging under tilsynet.

Med hilsen

Solveig Dysvik
seksjonssjef

Ronny Lystad
tilsynsleder (seniorrådgiver)

Dokumentet er elektronisk godkjent.